

Udskriftsdato: mandag den 8. juni 2026

2008/1 BSF 204 (Gældende)

Betænkning og indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse (Vedrørende valgene til Europa-Parlamentet)

Ministerium: Folketinget

Betænkning og indstilling

fra

Udvalget til Valgs Prøvelse

(Vedrørende valgene til Europa-Parlamentet)

Indledning

Søndag den 7. juni 2009 afholdtes der valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet. Ifølge § 1 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009, vælges 13 danske medlemmer.

Bestemmelserne om valgproceduren fremgår af samme lov. De nærmere bestemmelser om Folketingets godkendelse af valget indeholdes i lovens kapitel 11.

Dispensation fra reglerne i Folketingets forretningsorden

Udvalget skal indstille, at der dispenseres fra reglen i Folketingets forretningsorden om, at behandlingen af en betænkning og indstilling først kan finde sted 2 dage efter, at omdelingen har fundet sted. Den sene omdeling skyldes bl.a., at fristen for indgivelse af klager udløber ugedagen efter valgdagen, og at behandlingen af klager forudsætter indhentning af udtalelser fra valgstyrelser, kommuner og eventuelt andre involverede offentlige instanser.

Valget i Danmark den 7. juni 2009

Ifølge Indenrigs- og Socialministeriets bekendtgørelse af 11. maj 2009 om godkendte kandidatlistor og valgforbund var følgende partier godkendt til deltagelse i europaparlamentsvalget den 7. juni 2009:

- A. Socialdemokratiet
- B. Det Radikale Venstre
- C. Det Konservative Folkeparti
- F. SF – Socialistisk Folkeparti
- I. Liberal Alliance
- J. JuniBevægelsen
- N. Folkebevægelsen mod EU
- O. Dansk Folkeparti
- V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.

Der var anmeldt valgforbund mellem kandidatlisterne for følgende partier:

- I. Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og SF – Socialistisk Folkeparti.
- II. Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Venstre, Danmarks Liberale Parti.
- III. JuniBevægelsen og Folkebevægelsen mod EU.

I henhold til § 36 i europaparlamentsvalgloven har indenrigs- og socialministeren den 16. juni 2009 fremsendt:

1. Valgbogskopierne.
2. Beregningerne af mandaternes fordeling.
3. Opgørelsen af, hvilke kandidater der har opnået valg.
4. Fortegnelserne over de kandidater, der ikke er valgt.

Endvidere medfulgte en redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne, samt en redegørelse fra valgbestyrelsen i Nordjyllands 2. kreds, Hjørring, om en fejl i afvikling af valget af

danske medlemmer til Europa-Parlamentet. Ministeren oplyser under henvisning til lovens § 36, stk. 2, at der til valget var opstillet en enkelt kandidat, der er statsborger i et af de øvrige medlemslande i Den Europæiske Union. Ministeren har særskilt fremsendt kopi af den formelle erklæring og valgbarhedsattest vedrørende kandidaten. Endelig oplyser ministeren, at Indenrigs- og Socialministeriet ikke har modtaget nogen underretning om, at nogen af kandidaterne også har været opstillet til valget i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, jf. lovens § 36, stk. 3.

Ministeren har i overensstemmelse med lovens § 38 fremsendt 9 klager, der er indsendt inden klagefristens udløb. Ministeren har endvidere fremsendt 2 klager, der er indsendt efter klagefristens udløb.

Udvalgsarbejdet

Udvalgets arbejde med det fremsendte materiale vedrører tre spørgsmål.

For det første spørgsmålet om gyldigheden af valghandlingen, herunder valgets forberedelse, stemmeafgivningen, optællingen af stemmesedlerne og vurderingen af disse samt valgbøgerne og disses førelse m.v. For det andet spørgsmålet om godkendelse af de af ministeren fremsendte opgørelser og beregninger. For det tredje spørgsmålet om godkendelse af de kandidater, der har opnået valg.

Udvalget har i et møde gennemgået det modtagne materiale. Indenrigs- og Socialministeriet har afgivet nedenstående redegørelse vedrørende stemmesedlerne, valgbøgerne og de ugyldige stemmer:

1. Stemmesedlerne

De nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning er i henhold til § 24, stk. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009) fastsat i Indenrigs- og Socialministeriets bekendtgørelse nr. 263 af 31. marts 2009 om stemmesedler til brug ved europaparlamentsvalg.

Reglerne om stemmesedlerne er ændret i forhold til de regler, der fandt anvendelse ved europaparlamentsvalget den 13. juni 2004. Ændringerne – ud over redaktionelle ændringer – består i, at vejledningsteksten øverst på stemmesedlen ikke mere skal afgrænses opad ved en fed, vandret streg (bekendtgørelsens § 2, stk. 3), og at den fede, vandrette streg, der adskiller vejledningsteksten fra det øverste partifelt på stemmesedlerne – dvs. den fede, vandrette streg, hvormed det øverste felt (feltet for A. Socialdemokratiet) begynder – skal gøres dobbelt så fed som de fede, vandrette streger, der i øvrigt afgrænser de forskellige partiers felter (bekendtgørelsens § 3, stk. 2).

Formålet med disse ændringer er at mindske risikoen for, at vælgeren sætter kryds ud for vejledningsteksten i stedet for ud for et parti- eller kandidatnavn med den virkning, at stemmesedlen bliver ugyldig, jf. nærmere nedenfor i afsnit 3 om de ugyldige stemmesedler.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i lighed med ved de tidligere europaparlamentsvalg ladet fremstille et forlæg til stemmesedlen til brug for valgbestyrelserne ved trykning af stemmesedlerne. Som ved europaparlamentsvalget i 2004 har ministeriet sendt valgbestyrelserne en cd-rom med en pdf-fil og en eps-fil med bl.a. stemmesedlen. Stemmesedlerne er derfor af en helt ensartet udformning bortset fra anførelsen af navnet på opstillingskredsen i øverste højre hjørne.

Dog har 20 valgbestyrelser ladet fremstillet en stemmeseddel, der ud over anførelsen af navnet på opstillingskredsen i øverste højre hjørne har påført datoen for valget til Europa-Parlamentet, hvilket ikke er i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelsen om stemmesedler.

2. Valgbøgerne

Valgbøgerne er for første gang siden 1990, for så vidt angår opgørelsen af resultaterne af fintællingen gennemgået af Danmarks Statistik, som den 1. oktober 2008 efter aftale overtog valgopgørelsen fra Velfærdsministeriet, nu Indenrigs- og Socialministeriet. Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret forskellige sammentællingsfejl m.v., der alle har kunnet berigtiges efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser.

a) Indhold, udformning og indsendelse

Ved en ændring af europaparlamentsvalgloven i 2005 (§ 2 i lov nr. 294 af 27. april 2005) er det bestemt, at der ved fintællingen fremover også skal ske en opgørelse for hvert afstemningsområde af antallet af personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af partistemmer for hvert parti, jf. europaparlamentsvalglovens § 30, stk. 2, og ikke blot som hidtil for hele opstillingskredsen. Den nævnte opgørelse skal vedlægges valgbogen som et bilag.

Bortset fra enkelte redaktionelle ændringer som følge af nævnte lovændring er der ikke foretaget ændringer af selve valgbogen i forhold til den valgbog, der blev benyttet ved europaparlamentsvalget i 2004.

Indenrigs- og Socialministeriet lader ikke mere fremstille en valgbog til brug ved europaparlamentsvalg. Alle valgbestyrelser benytter nu KMD A/S's valgopgørelsessystem, hvorfra valgbestyrelsen kan udskrive sin valgbog med bilag.

Alle valgbestyrelser har via KMD A/S's valgopgørelsessystem elektronisk overført de dele af selve valgbogen, der kan overføres elektronisk, til Danmarks Statistik sammen med bilaget indeholdende opgørelsen pr. afstemningsområde af personlige stemmer og partistemmer. Valgbestyrelserne har endvidere indsendt en papirudgave af selve valgbogen via sikker e-post til både Danmarks Statistik og Indenrigs- og Socialministeriet. Det nævnte bilag til valgbogen er alene indsendt elektronisk.

Ved kontrollen af, at indholdet af den elektroniske valgbog er identisk med indholdet af papirvalgbogen, er det i alle tilfælde undtagen ét konstateret, at dette var tilfældet. Det drejede sig om Københavns Omegns Storkreds, 4. kreds, Rødovre, hvor der ved en fejl var indberettet resultater elektronisk fra afstemningsaftenen via KMD. Det var i det tilfælde papirvalgbogen, som var den korrekte. Danmarks Statistik anmodede med det samme vedkommende valgbestyrelse om at undersøge sagen nærmere, da man opdagede uoverensstemmelsen, og der blev hurtigt foretaget en ny elektronisk overførsel af valgbogen, som stemte med papirvalgbogen.

Det kan endelig tilføjes, at det af valgbøgerne fremgår, at antallet af afstemningsområder/afstemningssteder siden folketingsvalget i 2007 er reduceret fra 1.645 til 1.584, dvs. med 61.

b) Fejl og mangler bortset fra fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i flere tilfælde konstateret større differencer i stemmeseddelregnskabet. I otte tilfælde har der været tale om fejl, som kunne berigtiges med påfølgende indsendelse af rettelsesblade til de pågældende valgbøger.

I flere opstillingskredse i Københavns Storkreds er der konstateret større differencer i stemmeseddelregnskabet, som ikke er blevet korrigeret. Den største difference i et stemmeseddelregnskab, som ikke er blevet korrigeret, findes i 3. kreds, Indre By, hvor der efter valghandlingen var 483 flere stemmesedler end ved valghandlingens begyndelse. Årsagen til afvigelsens størrelse skal findes i afstemningsområdet Indre by i opstillingskredsen, hvor stemmeseddelregnskabet viste, at der ved optællingen var 487 flere stemmesedler, end da stemmesedlerne blev optalt umiddelbart før afstemningens begyndelse. Afvigelsen i Indre Bykredsen er kun 70, når man sammenligner tallet for stemmesedler nedlagt i stemmekasserne med tallet for »antal ifølge valgbog« (svarende til antal afkrydsede vælgere på valglister). Afvigelsen skyldes derfor formentlig en mangelfuld optælling af stemmesedlerne før valghandlingen. Endvidere har 1. kreds, Østerbro, 2. kreds, Sundbyvester, og 8. kreds, Valby, forholdsvis store differencer med henholdsvis -74, -242 og -77 i forhold til antallet af stemmesedler ved afstemningens begyndelse.

En præcis forklaring på forskellene kunne ikke gives, men det blev oplyst, at man dels i større omfang end tidligere havde fundet stemmesedler uden for valgstederne, hvilket tyder på, at flere vælgere havde taget stemmesedlen med ud af valglokalet, dels havde mistanke om, at bunker med optalte blanke stemmesedler kunne være blevet forvekslet med ikke udleverede stemmesedler. Endelig kan den samtidige

afholdelse af folkeafstemningen om tronfølgeloven have kompliceret optællingen. Man er i Københavns Kommune opmærksom på problemet.

c) Fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved den talmæssige revision af valgbogen kan det ikke kontrolleres, hvorvidt de personlige stemmetal, der er anført for de enkelte kandidater, er korrekte, herunder at der ikke er sket ombytning af personlige stemmetal el.lign. Som et supplement til den talmæssige revision foretager Danmarks Statistik derfor i et vist omfang en kritisk revision bestående i, at man sideløbende med den talmæssige revision gennemgår tallene for de personlige stemmer for at vurdere, om de forekommer rigtige ud fra kandidaternes placering på stemmesedlen i den pågældende opstillingskreds, kandidatens bopæl m.v. En sådan vurdering er i sagens natur af overordnet karakter og skal foretages inden for de snævre tidsrammer, der gælder for valgopgørelsen.

I forbindelse med folketingsvalget i 2001 tog det daværende Indenrigsministerium et informationsteknologisk analyseværktøj i brug, der ved anvendelse af videregående statistiske metoder kan afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer. Dette værktøj er siden anvendt ved såvel europaparlamentsvalget i 2004 som ved folketingsvalgene i 2005 og 2007 til kontrol af de elektronisk modtagne oplysninger om de personlige stemmetal opgjort for de enkelte afstemningssteder/afstemningsområder. Danmarks Statistik, som ved dette valg for første gang står for kontrollen af valgbøgerne, har udviklet et tilsvarende analyseværktøj.

Der var relativt få tilfælde ved dette europaparlamentsvalg, som gav anledning til at undersøge, om der for et eller flere partier kunne være sket ombytning af personlige stemmetal inden for det pågældende parti. I de fleste tilfælde kunne de atypiske stemmetal forklares med særlige lokale forhold. Der var dog to tilfælde, hvor de nærmere undersøgelser medførte, at opstillingskredsen erkendte, at der var sket ombytning af stemmetal. Det drejer sig om:

- 1) Fyns Storkreds, 3. kreds, Odense Syd, Højby Skole, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for O. Dansk Folkeparti, idet Morten Messerschmidt havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med hans stemmetal i resten af opstillingskredsen, mens Kenneth Kristensen Berth omvendt havde fået usædvanlig mange stemmer.
- 2) Vestjyllands Storkreds, 11. kreds, Ringkøbing, Lyne, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti, idet Tove Videbæk havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med hendes stemmetal i resten af opstillingskredsen, mens Mette Abildgaard havde fået mange stemmer.

I valgbøgerne for de to opstillingskredse, hvor der blev konstateret fejl, er de personlige stemmetal blevet rettet, således at de korrekte tal indgår i valgopgørelsen.

De fundne fejl har i intet tilfælde haft betydning for kandidatudvælgelsen eller den rækkefølge, hvori kandidaterne er valgt. For Dansk Folkeparti har den fundne fejl haft betydning for stedfortræderrækkefølgen. Således medførte rettelsen af fejlen, at Rikke Karlsson blev stedfortræder nr. 1 i stedet for nr. 2, mens Kenneth Kristensen Berth blev stedfortræder nr. 2 i stedet for nr. 1.

d) Lodtrækninger

To kandidater fra N. Folkebevægelsen mod EU havde fået lige mange personlige stemmer. Det drejer sig om Keld Hvalsø Nedergaard og Kirsten Annette Kristensen, som begge havde fået 353 personlige stemmer. Derfor blev det ved lodtrækning bestemt, at Keld Hvalsø Nedergaard er 16. stedfortræder for N. Folkebevægelsen mod EU, mens Kirsten Annette Kristensen er 17. stedfortræder.

e) Bemærkninger i valgbøgerne

I 32 valgbøger er der gjort bemærkninger om afstemningens gennemførelse på valgdagen, om mere væsentlige stemmeforskydninger ved fintællingen i forhold til optællingen på valgaftenen, om mulige forklaringer på uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet m.v.

Blandt disse bemærkninger skal særlig fremhæves følgende:

Valgbogen for Københavns Storkreds, 1. kreds, Østerbro, indeholder på side 83 en bemærkning om, at det har været meget vanskeligt at skaffe det fornødne antal tilforordnede vælgere til afstemningsstederne. Samtidig nødvendiggjorde to samtidige afstemninger, at der skulle udpeges flere tilforordnede vælgere end sædvanligt. Ifølge valgbestyrelsen har det flere steder i kredsen været nødvendigt at anvende et meget stort antal af kommunens medarbejdere for at sikre, at afstemningerne kunne afvikles på forsvarlig vis. Mange afstemningssteder har således anvendt ca. 50 pct. kommunale medarbejdere, og valgbestyrelsen vil efterfølgende undersøge, hvor stor andelen har været for samtlige afstemningssteder. Nordsjællands Storkreds, 1. kreds, Helsingør, har gjort en tilsvarende bemærkning på valgbogens side 4 om vanskeligheden ved at skaffe tilforordnede nok.

På side 4 i valgbøgerne for Københavns Omegns Storkreds, 2. kreds, Lyngby, samt for Nordsjællands Storkreds, 6. kreds, Rudersdal, er der gjort bemærkning om, at Rudersdal Kommune fik tilført 1.000 stemmesedler til europaparlamentsvalget fra Lyngby-Taarbæk Kommune omkring kl. 18.00 på afstemningsdagen, idet det kunne forudses, at stemmeprocenten på nogle afstemningssteder ville blive over 75 pct. Valgbestyrelsen for Rudersdalkredsen havde kun fået fremstillet stemmesedler til ca. 70 pct. af kredsens vælgere. Der blev uddelt i alt 350 stemmesedler til fire afstemningssteder, som indgår i de enkelte afstemningssteders stemmeseddelregnskab. 650 stemmesedler blev ikke benyttet. Forinden var ministeriet underrettet om problemet og havde godkendt, at Rudersdalkredsen lånte stemmesedler fra Lyngbykredsen, idet stemmesedlerne til europaparlamentsvalg er ens i hele landet, og under den forudsætning, at kredsbetegnelsen i øverste højre hjørne forinden udlevering af stemmesedlerne til Rudersdals vælgere blev ændret til Rudersdalkredsen. Den samlede stemmeprocent i Rudersdalkredsen blev 71,1 pct. til europaparlamentsvalget, hvilket er landets højeste. Valgbestyrelsen har tilkendegivet, at man fremover vil sørge for at fremstille tilstrækkeligt med stemmesedler.

Af valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, side 5, fremgår det, at en valgstyrrer på et afstemningssted i Hirtshals ved en fejl har nummereret de første 20 stemmesedler med nummerator. Samme nummer er påført valgkortet og valglisten ud for de vælgere, der har fået udleveret de pågældende stemmesedler. Fejlen blev hurtigt opdaget, og de pågældende stemmesedler blev i første omgang registreret som ugyldige ved optællingen på afstemningsaftenen. Valgbestyrelsen tog herefter kontakt til ministeriet under fintællingen for at forelægge problemet og søge en vurdering af, hvorvidt de pågældende stemmesedler var ugyldige.

I henhold til § 16 i bekendtgørelse nr. 653 af 19. juni 2007 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til europaparlamentsvalg er en stemmeseddel, hvorpå der er tegnet, eller som er påført påskrift af nogen art, herunder et kandidatnavn eller andet navn, eller som er påført påklæbning af nogen art, ugyldig. Henset til, at reglerne i bekendtgørelsen om en stemmeseddels ugyldighed på grund af særpræg er rettet mod den situation, hvor vælgeren påfører stemmesedlen et særpræg i form af påskrift el.lign., og at påføringen af den fortløbende nummerering er sket ved en fejl begået af en tilforordnet vælger uden vælgernes medvirken hertil, findes vælgerne ikke at skulle bøde herfor. Stemmesedlerne er derfor anset for gyldige.

En særskilt redegørelse for ovenstående hændelse indhentet af Indenrigs- og Socialministeriet fra valgbestyrelsen for Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, er oversendt til udvalget.

Ved en klage over europaparlamentsvalget modtaget den 14. juni 2009 fra Kirsten Petersen har ministeriet fået kendskab til, at der også er foretaget nummerering af valgkort og stemmesedler på et afstemningssted i Fyns Storkreds, 2. kreds, Odense Vest. Til brug for klagesagsbehandlingen er valgbestyrelsen for Odense Vestkredsen anmodet om at fremsende en udtalelse om hændelsen, som vil indgå i det

materiale, som ministeriet vedlagde oversendelsen af klagen til Folketinget. På trods af fejlens alvorlige karakter var hændelsen ikke omtalt i valgbogen, hvilket ministeriet har påtalt over for valgbestyrelsen.

3. De ugyldige stemmer

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 73.440 ugyldige stemmesedler, heraf 67.219 blanke stemmesedler og 6.221 andre ugyldige stemmesedler.

Ugyldighedsprocenten – ugyldige stemmesedler i procent af i alt afgivne stemmesedler (2.415.568) – blev 3,04. Ved europaparlamentsvalget i 2004 var ugyldighedsprocenten 1,42.

Ugyldighedsprocenten for blanke stemmesedler (67.219) blev 2,78 mod 1,21 ved valget i 2004. Ugyldighedsprocenten for andre ugyldige stemmesedler (6.221) blev 0,26 mod 0,20 ved valget i 2004. Den store stigning i andelen af ugyldige stemmesedler skyldes altså hovedsagelig en stigning i antallet af blanke stemmesedler.

Af de i alt 73.440 ugyldige stemmesedler var 70.291 afgivet på afstemningsstedet (65.443 blanke, 4.848 andre ugyldige), mens 3.149 var ugyldige brevstemmesedler (1.776 blanke, 1.373 andre ugyldige). Målt i forhold til antal stemmesedler afgivet på afstemningsstedet (2.301.795) var ugyldighedsprocenten for stemmesedler afgivet på afstemningsstedet 3,05. Målt i forhold til antal brevstemmer taget i betragtning (113.773) var ugyldighedsprocenten for brevstemmesedler 2,77.

4. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 718 rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke er taget i betragtning. Ved 2004-valget udgjorde antallet af ikke i betragtning tagne brevstemmer 656. I den fremtidigt fremsendte oversigt er de ikke i betragtning tagne brevstemmer fordelt efter årsagen hertil. Til sammenligning indeholder oversigten den tilsvarende fordeling for de ikke i betragtning tagne brevstemmer ved europaparlamentsvalget i 2004. Særlig kan nævnes, at der er en stigning i antallet af brevstemmer, der ikke kommer i betragtning som følge af, at den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt (udfyldning, attestation, underskrift m.v.), dvs. typisk fejl, der ikke kan tilskrives den pågældende vælger, men må tilskrives stemmemodtageren. Antallet er steget fra 273 i 2004 til 344 i 2009.

Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, indgår ikke i opgørelsen af antal afgivne stemmer og dermed heller ikke i opgørelsen af stemmeprocenten.

Ud over de rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, var der ifølge valgbøgerne i alt 96 brevstemmer, der blev modtaget på afstemningsstederne fra afstemningens begyndelse og indtil dens slutning. Disse brevstemmer blev uåbnede henlagt som ikke rettidigt modtagne og kom ikke i betragtning. Tønder i Sydjyllands Storkreds tegnede sig alene for 56 af de 96 ikke rettidigt modtagne brevstemmer. Som årsag blev angivet, at brevaftemning var blevet afholdt relativt sent på forskellige institutioner i området. Da man samtidig havde sendt stemmerne med post i stedet for bud, betød grundlovsdag, der faldt fredag før valget, at en del brevstemmer kom for sent frem.

5. Underretning af valgbestyrelserne

Alle valgbestyrelser får tilsendt et eksemplar af denne redegørelse sammen med oplysning om, at Betænkning og indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse kan ses på Folketingets hjemmeside, når valget er godkendt.

Valgklager

1) Allan Larsen, Taastrup, klager over, at han, der er blind, i forbindelse med at han modtog hjælp til stemmeafgivningen af sin ægtefælle til europaparlamentsvalget den 7. juni 2009, tillige skulle have medvirken af en valgtilforordnet.

Han fik derved opfattelsen af at blive overvåget, hvilket han finder nedværdigende og i uoverensstemmelse med grundlovens princip om hemmelig stemmeafgivning.

Høje-Taastrup Kommune har oplyst, at der ikke synes at være tale om en klage over Høje-Taastrup Kommunes afvikling af afstemningen, idet klageren opfordrer Indenrigs- og Socialministeriet og regeringen til at ændre reglerne om hjælp til stemmeafgivningen, således at blinde og svagtseende selv kan bestemme, hvem der skal være til stede i stemmerummet.

Det fremgår af den af Høje-Taastrup Kommune indhentede redegørelse fra valgsekretæren på det pågældende afstemningssted, at et par på afstemningsstedet fremsatte ønske at hjælp til stemmeafgivningen, idet manden er synshandicappet/blind og derfor ønskede at have sin ægtefælle med i stemmerummet. Den valgtilforordnede oplyste herefter, at reglerne om hjælp til stemmeafgivning er ændret, således at der tillige skal medvirke en valgtilforordnet. Manden oplyste, at han ikke ønsker dette. Den valgtilforordnede oplyste hertil, at der i alle tilfælde ved hjælp til stemmeafgivningen ud over den personligt udpegede hjælper skal medvirke en valgtilforordnet i henhold til de gældende regler. Den valgtilforordnede var herefter til stede i stemmerummet, da manden med hjælp fra sin ægtefælle afgav sin stemme.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 25, stk. 1, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009), at afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009) med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne.

Det følger af § 49, stk. 1, jf. stk. 4, i lov om valg til Folketinget, at vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den i § 48 foreskrevne måde, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet, jf. lovens § 49, stk. 1, 2. pkt.

Efter lovens § 49, stk. 2, 1. pkt., ydes hjælp til stemmeafgivningen af to valgstyrere eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrer eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv, jf. lovens § 49, stk. 2, 2. pkt. Ønsker en vælger, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, hjælp fra en personligt udpeget hjælper, skal der således i alle tilfælde tillige medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrer eller tilforordnet vælger.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser videre, at lovens § 49, stk. 2, er affattet ved en lovændring i 2008 (lov nr. 1347 af 19. december 2008 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg).

De tidligere gældende særlige regler om blinde og svagsynede vælgeres ret til ved stemmeafgivningen på afstemningsdagen at lade sig bistå af en personligt udpeget hjælper blev samtidig ophævet. Også blinde og svagsynede vælgere kan således kun forlange, at hjælpen ydes af den person, som vælgeren selv har udpeget, når der samtidig medvirker en myndighedsperson.

Af forarbejderne til lovændringen fremgår om baggrunden for, at der i alle tilfælde tillige skal medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrer eller tilforordnet vælger på valgdagen, at risikoen for utilbørlig påvirkning af vælgeren ved stemmeafgivningen herved modvirkes, og at offentlighedens tillid til valghandlingen og dennes neutralitet sikres.

Ved ophævelsen af den særlige regulering af blindes og svagsynedes mulighed for hjælp ved stemmeafgivningen sikres, at også blinde og svagsynede får samme beskyttelse mod utilbørlig påvirkning som andre vælgere med behov for hjælp ved stemmeafgivningen. Netop blinde og svagsynede har ikke selv mulighed for at kontrollere, om den tillid, de udviser den personligt valgte hjælper, rent faktisk bliver overholdt, dvs. hvor hjælperen afkrydser stemmesedlen uden at have sikret sig, at de afkrydsede valg er i overensstemmelse med vælgerens vilje. Blinde og svagsynede vælgere kan heller ikke kontrollere, om

hjælperen ved en fejl krydser stemmesedlen forkert af. Myndighedspersonens tilstedeværelse er således vælgerens garanti for, at krydset bliver sat der, hvor vælgeren har ønsket det.

Endvidere fremgår det af forarbejderne om baggrunden for lovændringen, at Danmark den 30. marts 2007 har undertegnet FN's konvention om handicappedes rettigheder. I artikel 29 i FN's konvention om handicappedes rettigheder er der fastsat nærmere regler om handicappedes deltagelse i det politiske og offentlige liv, herunder at alle handicappede selv skal kunne udpege en hjælper til brug ved stemmeafgivning. Ved lovændringen sikres, at den danske valglovgivning bringes i fuld overensstemmelse med ordlyden af artikel 29 i FN's konvention om handicappedes rettigheder.

Endvidere sikres, at der gælder de samme regler for hjælp til stemmeafgivningen til de vælgere, der har behov herfor, uanset om de er blinde, svagsynede eller af andre grunde ikke er i stand til at gennemføre stemmeafgivningen på den foreskrevne almindelige måde.

Der henvises nærmere til det lovforslag, der lå til grund for lovændringen (lovforslag nr. L 17, Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 821 ff.), og til det høringsnotat, ministeren afgav som led i Folketingets behandling af lovforslaget (Kommunaludvalget 2008-09, lovforslag nr. L 17, bilag 1).

Efter lovens § 51, stk. 1, må de personer, der forestår afstemningen, ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, på hvilket parti (kandidatliste) eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme. Endvidere må de efter bestemmelsen ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

De myndighedspersoner, der medvirker ved afstemningen, har således tavshedspligt med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning. Det gælder også, hvis myndighedspersonen medvirker som hjælper.

Udvalget finder, at lovens regler om, at blinde og svagsynede vælgere kan forlange, at hjælpen ydes af den person, som vælgeren selv har udpeget, når der samtidig medvirker en myndighedsperson, er overholdt. Udvalget gør endvidere opmærksom på, at efter lovens § 51, stk. 1, må personer, der forestår afstemningen, ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

2) Fra Sønderborg Kommune har Indenrigs- og Socialministeriet modtaget e-post, hvori Dion Baun Christensen klager over, at hans datter, der er handicappet, ikke som tidligere kunne afgive sine stemmer med medvirken af alene sin moder, idet der nu tillige skulle medvirke en valgtilforordnet ved datterens stemmeafgivning til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølge-loven.

Det fremgår bl.a. af Dion Baun Christensens e-post, at valgstyrelsen på afstemningsstedet oplyste, at der som følge af nye regler skulle medvirke en valgtilforordnet ved datterens stemmeafgivning, hvorfor han ikke kunne tillade, at Dion Baun Christensens datter afgav sine stemmer alene under overværelse af sin moder. Dion Baun Christensen oplevede dette som en ydmygelse af sin datter. Han har yderligere anført, at det medfører, at man har frataget datteren ret til at afgive sine stemmer anonymt, samt at han føler, at man beskylder hans kone for at ville manipulere med datterens stemmeafgivning.

Sønderborg Kommune har i anledning af klagen til Dion Baun Christensen bl.a. oplyst, at som følge af en lovændring, der trådte i kraft den 1. april 2009, skal hjælp til stemmeafgivning altid ydes af to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrelse eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Efter kommunens opfattelse har valgstyrelsen søgt at varetage sin opgave på dette grundlag, men kommunen kan ikke udelukke, at valgstyrelsen kunne have håndteret situationen på en mere hensigtsmæssig måde.

Sønderborg Kommune beklager afslutningsvis, at Dion Baun Christensen og hans familie har haft en ubehagelig oplevelse. Kommunen håber, at oplysningerne om baggrunden for valgstyrelserens handling kan

medvirke til, at datteren får vished om, at det ikke er på grund af hende, men på grund af lovgivningen, at der skal medvirke en valgtilforordnet ved stemmeafgivningen.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 25, stk. 1, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009), at afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009) med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne. For så vidt angår folkeafstemninger, følger det af § 99, stk. 1, i lov om valg til Folketinget, at afstemningen på valgdagen ligeledes finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med visse afvigelser, der er angivet i § 99, stk. 2 og 3.

Det følger af § 49, stk. 1, jf. stk. 4, i lov om valg til Folketinget, at vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den i § 48 foreskrevne måde, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet, jf. lovens § 49, stk. 1, 2. pkt.

Efter lovens § 49, stk. 2, 1. pkt., ydes hjælp til stemmeafgivningen af to valgstyrelere eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrelere eller tilforordnet vælger kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv, jf. lovens § 49, stk. 2, 2. pkt. Ønsker en vælger, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, hjælp fra en personligt udpeget hjælper, skal der i alle tilfælde tillige medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrelere eller tilforordnet vælger.

Indenrigs- og Socialministeriet kan videre oplyse, at lovens § 49, stk. 2, er affattet ved en lovændring i 2008 (lov nr. 1347 af 19. december 2008 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg). Lovændringen indebærer, at alle vælgere, med behov for hjælp til stemmeafgivningen, har fået ret til at forlange, at hjælpen ydes af den person, som vælgeren selv har udpeget, når blot der samtidig medvirker en myndighedsperson (lovens § 49, stk. 2, 2. pkt.).

Efter de tidligere gældende regler skulle hjælp til stemmeafgivning ydes af 2 valgstyrelere eller tilforordnede vælgere. En blind eller svagsynet vælger kunne dog forlange hjælp af en person, der var udpeget af vælgeren selv.

Af forarbejderne til lovændringen fremgår om baggrunden for, at der i alle tilfælde tillige skal medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrelere eller tilforordnet vælger på valgdagen, at risikoen for utilbørlig påvirkning af vælgeren ved stemmeafgivningen herved modvirkes og offentlighedens tillid til valghandlingen og dennes neutralitet sikres.

Endvidere fremgår det af forarbejderne om baggrunden for lovændringen, at Danmark den 30. marts 2007 har undertegnet FN's konvention om handicappedes rettigheder. I artikel 29 i FN's konvention om handicappedes rettigheder er der fastsat nærmere regler om handicappedes deltagelse i det politiske og offentlige liv, herunder at alle handicappede selv skal kunne udpege en hjælper til brug ved stemmeafgivning. Ved lovændringen sikres, at den danske valglovgivning bringes i fuld overensstemmelse med ordlyden af artikel 29 i FN's konvention om handicappedes rettigheder.

Endvidere sikres, at der gælder de samme regler for hjælp til stemmeafgivningen til de vælgere, der har behov herfor, uanset om de er blinde, svagsynede eller af andre grunde ikke er i stand til at gennemføre stemmeafgivningen på den foreskrevne almindelige måde.

Der henvises nærmere til det lovforslag, der lå til grund for lovændringen (lovforslag nr. L 17, Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 821 ff.), og til det høringsnotat, ministeren afgav som led i Folketingets behandling af lovforslaget (Kommunaludvalget 2008-09, lovforslag nr. L 17, bilag 1).

Efter lovens § 51, stk. 1, må de personer, der forestår afstemningen, ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, på hvilket parti (kandidatliste) eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme. Endvidere må de efter bestemmelsen ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

De myndighedspersoner, der medvirker ved afstemningen, har således tavshedspligt med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning. Det gælder også, hvis myndighedspersonen medvirker som hjælper.

Udvalget henviser til sine bemærkninger til klage nr. 1.

3) Fra Jytte K. Nielsen, Aalborg SØ, har Indenrigs- og Socialministeriet telefonisk den 11. juni 2009 modtaget en klage, hvori Jytte K. Nielsen, som er svagsynet, klager over, at der i forbindelse med, at hun modtog hjælp til stemmeafgivningen af sin ægtefælle til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeoven den 7. juni 2009 på afstemningsstedet Aalborg Universitet, tillige skulle medvirke en valgtilforordnet.

Det fremgår af et notat fra Indenrigs- og Socialministeriets telefonsamtale med Jytte K. Nielsen, at hun på afstemningsstedet fremsatte ønske om hjælp til stemmeafgivningen og i den forbindelse ønskede at have sin ægtefælle med i stemmerummet. To valgtilforordnede oplyste hertil, at der ved hjælp til stemmeafgivningen ud over den personligt udpegede hjælper skal medvirke en valgtilforordnet. Jytte K. Nielsen udtrykte utilfredshed hermed, idet hun fandt, at det var nedværdigende, og idet Jytte K. Nielsen hidtil har været godt tilfreds med, at ægtefællen deltog. De valgtilforordnede oplyste herefter, at reglerne om hjælp til stemmeafgivning var blevet ændret, således at der ud over den personligt udpegede hjælper tillige i alle tilfælde skal medvirke en valgtilforordnet.

Det fremgår videre af notatet fra telefonsamtalen med Jytte K. Nielsen, at en valgtilforordnet herefter var til stede i stemmerummet, da Jytte K. Nielsen med hjælp fra sin ægtefælle afgav sin stemme. Jytte K. Nielsen finder derfor ikke, at hendes stemmeafgivning var hemmelig.

Aalborg Kommune har i anledning af klagen – efter indhentet udtalelse fra valgsekretæren på det pågældende afstemningssted – oplyst, at kommunen på baggrund af det af Jytte K. Nielsen beskrevne handlingsforløb finder, at de valgtilforordnede har handlet i overensstemmelse med gældende regler om hjælp til stemmeafgivningen i § 49, stk. 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009).

Det fremgår videre, at kommunen meget beklager, hvis Jytte K. Nielsen har fået en dårlig oplevelse i forbindelse med sin stemmeafgivning, hvilket ikke har været kommunens hensigt.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 25, stk. 1, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009), at afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne. Kapitel 7 i lov om valg til Folketinget gælder tilsvarende for folkeafstemninger, jf. lovens § 99.

Det følger af lovens § 49, stk. 1, jf. stk. 4, at vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den i § 48 foreskrevne måde, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet, jf. lovens § 49, stk. 1, 2. pkt.

Efter lovens § 49, stk. 2, 1. pkt., ydes hjælp til stemmeafgivningen af to valgstyrere eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrer eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange hjælp til

stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv, jf. lovens § 49, stk. 2, 2. pkt. Ønsker en vælger, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, hjælp fra en personligt udpeget hjælper, skal der således i alle tilfælde tillige medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrelse eller tilforordnet vælger.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser videre, at lovens § 49, stk. 2, er affattet ved en lovændring i 2008 (lov nr. 1347 af 19. december 2008 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg).

De tidligere gældende særlige regler om blinde og svagsynede vælgeres ret til ved stemmeafgivningen på afstemningsdagen at lade sig bistå af en personligt udpeget hjælper blev samtidig ophævet. Også blinde og svagsynede vælgere kan således kun forlange, at hjælpen ydes af den person, som vælgeren selv har udpeget, når der samtidig medvirker en myndighedsperson.

Af forarbejderne til lovændringen fremgår om baggrunden for, at der i alle tilfælde tillige skal medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrelse eller tilforordnet vælger på valgdagen, at risikoen for utilbørlig påvirkning af vælgeren ved stemmeafgivningen herved modvirkes, og at offentlighedens tillid til valghandlingen og dennes neutralitet sikres.

Ved ophævelsen af den særlige regulering af blindes og svagsynedes mulighed for hjælp ved stemmeafgivningen sikres, at også blinde og svagsynede får samme beskyttelse mod utilbørlig påvirkning som andre vælgere med behov for hjælp ved stemmeafgivningen. Netop blinde og svagsynede har ikke selv mulighed for at kontrollere, om den tillid, de udviser den personligt valgte hjælper, rent faktisk bliver overholdt, dvs. hvor hjælperen afkrydser stemmesedlen uden at have sikret sig, at de afkrydsede valg er i overensstemmelse med vælgerens vilje. Blinde og svagsynede vælgere kan heller ikke kontrollere, om hjælperen ved en fejl krydser stemmesedlen forkert af. Myndighedspersonens tilstedeværelse er således vælgerens garanti for, at krydset bliver sat der, hvor vælgeren har ønsket det.

Endvidere fremgår det af forarbejderne om baggrunden for lovændringen, at Danmark den 30. marts 2007 har undertegnet FN's konvention om handicappedes rettigheder. I artikel 29 i FN's konvention om handicappedes rettigheder er der fastsat nærmere regler om handicappedes deltagelse i det politiske og offentlige liv, herunder at alle handicappede selv skal kunne udpege en hjælper til brug ved stemmeafgivning. Ved lovændringen sikres, at den danske valglovgivning bringes i fuld overensstemmelse med ordlyden af artikel 29 i FN's konvention om handicappedes rettigheder.

Endvidere sikres, at der gælder de samme regler for hjælp til stemmeafgivningen til de vælgere, der har behov herfor, uanset om de er blinde, svagsynede eller af andre grunde ikke er i stand til at gennemføre stemmeafgivningen på den foreskrevne almindelige måde.

Der henvises nærmere til det lovforslag, der lå til grund for lovændringen (lovforslag nr. L 17, Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 821 ff.), og til det høringsnotat, ministeren afgav som led i Folketingets behandling af lovforslaget (Kommunaludvalget 2008-09, lovforslag nr. L 17, bilag 1).

Efter lovens § 51, stk. 1, må de personer, der forestår afstemningen, ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, på hvilket parti (kandidatliste) eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme. Endvidere må de efter bestemmelsen ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

De myndighedspersoner, der medvirker ved afstemningen, har således tavshedspligt med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning. Det gælder også, hvis myndighedspersonen medvirker som hjælper.

Udvalget henviser til sine bemærkninger til klage nr. 1.

4) Jan Boman, København Ø, klager dels over, at afstemningen til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om ændringen af tronfølgeloven blev afholdt på en søndag, og dels over adgangsvejen til og forholdene på afstemningsstedet Klostersvængets Skole, Østerbro.

Det fremgår af Jan Bomans klage, at adgangsvejen til afstemningsstedet Klostersvængets Skole var præget af, at skolegården var under ombygning, og at der var opsat et telt umiddelbart foran indgangen. Det fremgår videre, at han finder, at afstemningslokalet var meget lille og ikke var hensigtsmæssigt indrettet, herunder særlig for så vidt angår afstemningskassernes placering. Jan Boman udtrykker endvidere generel utilfredshed med flere af de valgtilforordnede.

Københavns Kommune har i anledning af klagen oplyst, at ledelsen på afstemningsstedet er helt enig i, at de fysiske forhold og skolegården ikke var optimale.

Det fremgår af den af kommunen indhentede udtalelse fra valgsekretæren, at skolens ene gymnastiksal er under ombygning og skolegården dermed præget af byggerod. Derfor måtte begge valg afholdes i én sal, og med et forholdsvis stort vælgergrundlag betød det meget trange kår i salen og lejlighedsvis køer ved indgangen til salen. Sidstnævnte er imidlertid umuligt at undgå i løbet af valgdagen. Teltet i skolegården var opstillet, for at vælgere med fysiske begrænsninger skulle kunne afgive deres stemme i gården. Ved næste valg vil teltet blive rykket væk fra indgangen til afstemningsstedet og blive placeret mere centralt i skolegården.

Det fremgår videre af redegørelsen, at det er valgsekretærens overbevisning, at såvel valgstyrene som de tilforordnede vælgere gjorde deres bedste for, at afstemningen forløb bedst muligt under de givne vilkår.

Københavns Kommune har videre oplyst, at kommunen meget sent fik at vide, at afstemningsstedet var under ombygning, og at kommunen derfor ikke havde mulighed for at ændre dette. Selv om kommunen i tide havde haft information herom, er vælgergrundlaget meget stort, og afstemningsstedet kan derfor ikke umiddelbart placeres andre steder, men man havde kunnet afhjælpe på anden måde, hvilket dog allerede var for sent.

Københavns Kommune oplyser endelig, at det var efter aftale med Handicaprådet, at det blev besluttet at opsætte telte på alle afstemningssteder i København for, at handicappede og dårligt gående kunne afgive stemme i et »lukket rum«.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 25, stk. 1, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009). Afstemningen til folkeafstemninger finder ligeledes sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget, jf. lovens § 99, stk. 1.

Det følger af lovens § 45, stk. 2, at kommunalbestyrelsen sørger for lokaler til afstemningen. Kommunalbestyrelsen skal i øvrigt sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted, jf. lovens § 45, stk. 4.

I ministeriets vejledninger nr. 29 og 30 af 6. april 2009 om afholdelse af henholdsvis europaparlamentsvalg og folkeafstemning om forslag til lov ændring af tronfølgeloven søndag den 7. juni 2009, afsnit 7, er det angivet, at kommunalbestyrelsen skal sørge for det nødvendige antal valgborde m.v. med den nødvendige bemanning. Loven indeholder ikke nærmere regler om, hvor mange valgborde, stemmerum og stemmekasser der skal være på de enkelte afstemningssteder i forhold til antallet af vælgere ved afstemningsstederne.

Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der må anses for nødvendigt på de enkelte afstemningssteder, og hvad der må anses for muligt under hensyn til de pladsmæssige forhold og antallet af tilforordnede vælgere, der vil kunne udpeges. Det vil dog være hensigtsmæssigt at prøve at undgå, at der er mere end 1.500 vælgere pr. bord (valgliste), da dette normalt kan medføre kødannelse på visse tidspunkter under afstemningen.

Det følger videre af ministeriets vejledninger nr. 29 og 30 af 6. april 2009, afsnit 7, at kommunalbestyrelsen ved skiltning og udformning af stemmekasser samt ved indskærpelse over for de valgtilfornede om vigtigheden af, at de holder nøje øje med, at vælgerne lægger stemmesedlerne i de rigtige stemmekasser, skal sikre sig, at stemmesedlerne havner i de respektive stemmekasser, der hører til de to forskellige valgbehandlinger.

Endelig fremgår det af ministeriets vejledninger nr. 29 og 30 af 6. april 2009, afsnit 7.1., at når kommunalbestyrelsen udpeger de bygninger/lokaler, der skal bruges under afstemningen, skal kommunalbestyrelsen i øvrigt tage hensyn til, at lokalerne så vidt muligt skal være tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelseshæmmede.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, for så vidt angår fastsættelsen af datoen for europaparlamentsvalg, at de Europæiske Fællesskabers regler om almindelige direkte valg til Europa-Parlamentet er fastlagt i akt af 20. september 1976 (EF-Tidende 1976 L 278, s. 5) som senest ændret ved Rådets afgørelse af 25. juni og af 23. september 2002 (EF-Tidende 2002 L 283, s. 1).

I henhold til akten fastsættes valgdagen af hver enkelt medlemsstat inden for en fælles periode, der begynder torsdag morgen og slutter den umiddelbart følgende søndag. Rådet har den 6. juni 2008 noteret, at valg til Europa-Parlamentet skulle afholdes i perioden den 4.-7. juni 2009.

Datoen for afholdelse af europaparlamentsvalg fastsættes herefter af indenrigs- og socialministeren i samråd med regeringen og Folketinget inden for rammerne af de Europæiske Fællesskabers regler herom, jf. § 9 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009). Dette har Indenrigs- og Socialministeriet ved bekendtgørelse nr. 1002 af 8. oktober 2008 om fastsættelse af dagen for afholdelse af valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet i 2009.

Udvalget tager den af Københavns Kommune afgivne redegørelse til efterretning. For så vidt angår afstemningsdagen, gør udvalget opmærksom på, at datoen for valg til Europa-Parlamentet efter EU's regler fastsættes af hver enkelt medlemsstat inden for en fælles periode, der begynder torsdag morgen og slutter den umiddelbart følgende søndag. Denne periode er for valget til Europa-Parlamentet i 2009 fastsat til den 4.-7. juni 2009. Folketinget har på baggrund af erfaringer med valg en torsdag og optælling den følgende søndag fra kl. 20 fundet det hensigtsmæssigt, at valget afholdes samme dag, som der skal foretages optælling (søndag).

5) Fra Københavns Kommune har Indenrigs- og Socialministeriet modtaget et notat, hvori Jytte Aranielle, København K, klager over, at hun blev nægtet adgang til afstemningsstedet i Rådhushallen, Københavns Rådhus, da hun mødte frem den 7. juni 2009 kl. 8.55 for at overvære åbningen af afstemningen, herunder fremvisningen af tomme stemmekasser til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om ændringen af tronfølgeoven.

Københavns Kommune har i anledning af klagen – efter indhentet redegørelse fra valgsekretæren på det pågældende afstemningssted – oplyst, at rådhusvagten var bekendt med, at afstemningen begyndte kl. 9.00, men ikke var tilstrækkeligt informeret om, at offentligheden naturligvis skal have adgang til at overvære processen, når afstemningen åbner. Denne gang fandt afstemningen sted en søndag, hvor rådhuset ikke naturligt har åbent, medens der er åbent alle hverdage fra kl. 7.45, hvilket således gælder for alle afstemninger på disse dage.

Det fremgår af den af kommunen indhentede udtalelse fra valgsekretæren på det pågældende afstemningssted, at afstemningsstedet beklager hændelsen og i fremtiden vil sørge for, at personalet bliver opdateret om de særlige procedurer, der skal iagttages på en afstemningsdag, således at misforståelser undgås i fremtiden.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 46, stk. 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009), at tilfornede vælgere inden stemmeafgivningens

begyndelse skal vise de tilstedeværende, at stemmekasserne er tomme. Derefter skal kasserne straks låses eller forsegles. Bestemmelsen gælder tilsvarende for folkeafstemninger, jf. § 99 og § 25 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009).

Dette indebærer, at vælgere skal have adgang til afstemningsstedet forinden afstemningens start.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herudover ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager til efterretning, at hændelsen beklages, og at forholdet fremover vil blive bragt i overensstemmelse med folketingsvalglovens § 46, stk. 2, hvorefter tilfornordnede vælgere inden stemmeafgivningens begyndelse skal vise de tilstedeværende, at stemmekasserne er tomme.

6) Ole Villum Neerup, Stege, klager over, at der til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven den 7. juni 2009 på afstemningsstedet i Mønshallen, Stege, var opslag med opfordring til at huske også at stemme til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven.

Det fremgår af Ole Villum Neerups e-post, at han ikke finder, at det tilkommer myndighederne at opfordre vælgerne til at stemme på afstemningsstedet. Det fremgår videre af Ole Villum Neerups e-post, at han flere gange af de valgtilfornordnede blev opfordret til også at få en stemmeseddel til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven.

Vordingborg Kommune har i anledning af klagen oplyst, at der på alle 17 afstemningssteder i kommunen var opslag med teksten: »Husk også at stemme til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven«. Det fremgår videre af Vordingborg Kommunes e-post, at valgbestyrelsen besluttede at lade fremstille de pågældende opslag som en følge af Indenrigs- og Socialministeriets opfordring hertil i ministeriets brev af 18. maj 2009.

Indenrigs- og Socialministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af ministeriets vejledninger nr. 29 og 30 af 6. april 2009 om afholdelse af europaparlamentsvalg henholdsvis folkeafstemning om ændring af tronfølgeloven den 7. juni 2009, kapitel 7, at europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven skulle gennemføres som to adskilte afstemninger med særskilte valgborde og stemmekasser og så vidt muligt med særskilte stemmerum og i adskilte lokaler. Det skulle endvidere ved tydelig skiltning markeres, hvilke lokaler, valgborde, stemmerum og stemmekasser der vedrørte henholdsvis folkeafstemningen og europaparlamentsvalget.

Dette er tillige meddelt alle kommunalbestyrelser ved Velfærdsministeriets, nu Indenrigs- og Socialministeriets, brev af 27. november 2008. Heri anføres det dog, at der kunne benyttes fælles stemmerum, hvis anvendelse af særskilte stemmerum ikke var muligt og det i øvrigt var sikret, at de to valgbehandlinger blev gennemført særskilt.

I tilfælde, hvor de fysiske forhold således udelukkede, at der kunne benyttes særskilte stemmerum til hver afstemning, ville der således ikke være noget i vejen for, at en vælger fik udleveret begge stemmesedler, inden vælgeren foretog stemmeafgivningen vedrørende begge valgbehandlinger samtidig i stemmerummet. I så fald skulle kommunalbestyrelsen dog sørge for, at vælgeren ved tydelig skiltning blev behørigt vejledt om den valgte procedure.

Indenrigs- og Socialministeriet har ved brev af 18. maj 2009 til kommunalbestyrelserne desuden henledt opmærksomheden på, at folkeafstemningen den 7. juni 2009 vedrører et forslag til ændring af tronfølgeloven, der har grundlovsrang. Til vedtagelse af forslaget kræves derfor, at et flertal af de vælgere, der deltager i afstemningen, stemmer for forslaget, og at dette flertal udgør mindst 40 pct. af de stemmeberettigede. Under henvisning hertil og til, at der var to valgbehandlinger samme dag, var det derfor efter Indenrigs- og Socialministeriets opfattelse hensigtsmæssigt at sikre, at vælgerne var opmærksomme på begge afstemninger.

Efter ministeriets opfattelse ville det derfor – som anført i brevet af 18. maj 2009 – være hensigtsmæssigt, i det omfang det var muligt, at kommunerne ved skiltning på afstemningsstederne vedrørende europaparlamentsvalget samtidig gjorde vælgerne opmærksom på, at der også afholdtes folkeafstemning

om ændring af tronfølgeloven. Dette kunne f.eks. gøres ved henstillinger som »Husk også at stemme til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven« el.lign.

Indenrigs- og Socialministeriet kan, for så vidt angår henstillinger fra valgtilforordnede til vælgere om også at få udleveret stemmesedler til folkeafstemningen om tronfølgeloven, oplyse, at det følger af § 51, stk. 1, jf. § 99, stk. 1, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009), at de personer, der forestår afstemningen, ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvorledes vælgeren bør stemme.

Det er ikke udtrykkeligt reguleret i valglovgivningen, om en valgtilforordnet må opfordre en vælger, der står i kø til at få udleveret stemmeseddel til én afstemning, til også at gå til et valgbord for en anden afstemning. Der er imidlertid ikke noget til hinder for – og det kan efter omstændighederne være påkrævet – at en valgtilforordnet vejleder en vælger om muligheden for også at afgive stemme til en anden afstemning. Vejledningen skal imidlertid gives i neutral form og med respekt af, at det er vælgerens egen beslutning, om en vælger ønsker at stemme til den ene henholdsvis den anden afstemning eller begge afstemninger.

Samtidig er det valgstyrenes opgave at sikre, at afstemningen foregår i ro og orden, herunder så vidt muligt at søge at undgå lange køer ved valgbordene. Det kunne i tilfælde, hvor der finder to afstemninger sted på samme tidspunkt, f.eks. være ved at oplyse de fremmødte vælgere om, at de, såfremt de måtte ønske at afgive stemme til begge afstemninger, kan vælge at gå til valgbordet for den anden afstemning først.

Udtalelsen fra Vordingborg Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager udtalelserne fra Vordingborg Kommune og Indenrigs- og Socialministeriet til efterretning.

7) Vita og Peer Marfelt, Kalvehave, klager over, at der på afstemningsstedet Viemose Forsamlingshus i forbindelse med europaparlamentsvalget var sket uregelmæssigheder i forbindelse med ægtefællernes aflevering af valgkort og de tilforordnedes afmærkning af Vita og Peer Marfelt på valglisten, som foregik med en nummerator. Endvidere spørger Vita og Peer Marfelt, om det er korrekt, at der anvendes nummerator ved afmærkning på valglisten, og at en politiker kan udpeges som valgtilforordnet.

Det fremgår bl.a. af Vita og Peer Marfelts e-post, at der fra den valgtilforordnedes side manuelt blev rettet i nummereringen af de pågældendes valgkort, at Vita Marfelt fik et lavere nummer på valgkortet end Peer Marfelt, selv om hun først indleverede sit valgkort efter Peer Marfelt, og at der ikke kunne være overensstemmelse mellem antal vælgere, der var afmærket på valglisten, og antallet af udleverede stemmesedler.

Vordingborg Kommune har i anledning af klagen oplyst, at kommunen for at sikre, at antallet af afgivne stemmer passede med det indleverede antal valgkort, havde besluttet at anvende en nummerator. Dette indebærer efter de i sagen foreliggende oplysninger, at både valgkort og valglisten nummereredes med samme fortløbende nummer, når vælgeren afleverede sit valgkort.

Vordingborg Kommune har videre – efter indhentet redegørelse fra den administrative leder, der var til stede ved det pågældende valgbord i Viemose Forsamlingshus – oplyst, at der, inden Vita og Peer Marfelt kom frem til valgbordet, var sket en fejlagtig indstempling af den forudgående vælger, der ikke hørte til det pågældende afstemningssted og derfor var blevet henvist til det korrekte afstemningssted.

Det fremgår af den af kommunen indhentede redegørelse fra den administrative leder og af den af kommunen indsendte udskrift af valglisten samt af de af kommunen indsendte kopier af Vita og Peer Marfelts valgkort, at Peer Marfelts valgkort er påstemplet nr. 00269. I hånden er herudover påført nr. 00268, som i hånden er rettet til nr. 00269 for at være i overensstemmelse med det påstemplede nummer. På valglisten til europaparlamentsvalget er ud for Peer Marfelts navn påstemplet 000269. Valgbordet valgte at kalibrere

nummereringen ved i hånden at skrive 00268 på Vita Marfelts valgkort og ved på valglisten ud for Vita Marfelts navn i hånden at skrive 000268.

Det fremgår videre af redegørelsen, at valgbestyrelsen efterfølgende har eftersat valglisten og Vita og Peer Marfelts valgkort og ikke har konstateret uregelmæssigheder. Ved fintælling har valgbestyrelsen kunnet konstatere, at afstemningsresultatet passer med det afgivne antal stemmer og indleverede valgkort, hvorfor den samlede valgbestyrelse ikke finder, at hændelsen har haft indflydelse på valget.

Vordingborg Kommune har videre oplyst, at valgbestyrelsen i valgbogen til europaparlamentsvalget den 7. juni 2009 har indført en bemærkning om, at der i forbindelse med fintælling blev modtaget en klage på afstemningsområdet 16 Kalvehave (afstemningsstedet Viemose Forsamlingshus). Valgbestyrelsen har videre i valgbogen bemærket, at valgbestyrelsen på baggrund af klagen besluttede at fintælle resultatet på det pågældende afstemningsområde to gange yderligere. Valgbestyrelsen fandt herved ingen uoverensstemmelser og kunne konstatere, at afstemningsresultatet passede med det afgivne antal stemmer og indleverede valgkort.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 25, stk. 1, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009), at afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009) med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne.

For så vidt angår fremgangsmåden ved aflevering af valgkort, følger det af lovens § 47, stk. 1, 2. pkt., i lov om valg til Folketinget, at vælgeren inden stemmeafgivningen skal aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren, jf. lovens § 47, stk. 1, sidste pkt.

Som anført i ministeriets vejledning nr. 30 af 6. april 2009 om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 7. juni 2009, afsnit 7.2, er bestemmelsen ikke til hinder for, at afmærkning på valglisten kan ske ved afkrydsning af den rubrik, hvor vælgerens navn står anført på valglisten. Der er endvidere ikke noget i vejen for, at der i valglisten af praktiske årsager sættes nummer ud for vælgerne, efterhånden som de møder op for at stemme på valgdagen, og at samme nummer påføres den pågældende vælgers valgkort.

Udtalelsen fra Vordingborg Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

For så vidt angår spørgsmålet, om en politiker kan udpeges som valgtilforordnet, kan ministeriet oplyse, at det følger af § 16 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at tilforordnede vælgere udpeges efter reglerne i kapitel 5 i lov om valg til Folketinget. Det følger af lovens § 30, stk. 1, 2. pkt., at de tilforordnede vælgere vælges ved forholdstalsvalg under ét blandt de vælgere, der har bopæl i kommunen. En vælger, der er opstillet som kandidat til valget, kan vælges til tilforordnet vælger, jf. lovens § 30, stk. 2.

Udvalget finder, at brugen af nummerator er en praktisk foranstaltning, så eventuelle uoverensstemmelser mellem valglisten og valgkort hurtigt kan udredes. Forholdet giver derfor ikke udvalget anledning til bemærkninger. For så vidt angår spørgsmålet om udpegning af politikere som valgtilforordnede, finder udvalget, at reglerne for udpegning af valgtilforordnede er tilfredsstillende. Forholdet giver derfor ikke udvalget anledning til bemærkninger.

8) Fra Kristoffer Madsen, Valby, har Indenrigs- og Socialministeriet modtaget klage over følgende forhold i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om tronfølgeoven den 7. juni 2009:

1. At det afstemningssted, der var angivet på valgkortet, ikke var der, hvor afstemningsstedet lå,
2. at europaparlamentsvalget og folkeafstemningen blev afholdt i samme lokale med anvendelse af samme stemmerum,

3. at klager, mens han stod i kø ved stemmebordet for europaparlamentsvalget, tre gange blev opfordret af de valgtilforordnede til først at gå til valgbordet for folkeafstemningen, mens han ikke blev opfordret til at stemme til europaparlamentsvalget, da han efter at have stemt til europaparlamentsvalget henvendte sig til valgbordet for folkeafstemningen,
4. at den valgtilforordnede, da vedkommende udleverede stemmesedlen til folkeafstemningen, pegede på feltet for nejstemme,
5. at en valgtilforordnet sad umiddelbart uden for stemmerummet, hvorved den pågældende havde mulighed for at kigge ind i stemmerummet og se, hvad klager stemte,
6. at stemmekasserne for europaparlamentsvalget henholdsvis folkeafstemningen stod samlet, og at der ikke blev ført opsyn med, i hvilken stemmekasse vælgerne nedlagde deres stemmesedler, og
7. at der ikke var opslag i afstemningslokalet over kandidaterne til europaparlamentsvalget eller om temaet for folkeafstemningen.

Ad 1:

Københavns Kommune har oplyst, at valgstedet ligger ved et butikstorv ved Valby Skole. Det oplyses endvidere, at valgstyrene på det pågældende afstemningssted har bekræftet, at der på foranledning af en vælger blev opsat et skilt med pil til valgstedet.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 20, jf. § 96, stk. 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009) og § 15 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009), at valgkortene skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt om afstemningsstedets beliggenhed og dag og tid for afstemningen.

Det er ikke i valglovgivningen reguleret, om der i tilfælde af, at et afstemningssted kan være svært at finde, skal anvendes skiltning til lede vælgerne til afstemningsstedet.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Ad 2:

Københavns Kommune har oplyst, at valgbordene til europaparlamentsvalget var placeret til venstre for indgangen, mens valgbordene til folkeafstemningen var placeret i den modsatte ende af lokalet i forhold til indgangen.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af ministeriets vejledninger om afholdelse af folkeafstemning henholdsvis europaparlamentsvalg den 7. juni 2009 kapitel 7, at folkeafstemningen om ændring af tronfølgeoven og europaparlamentsvalget skulle gennemføres som to adskilte afstemninger med særskilte valgborde og stemmekasser og så vidt muligt med særskilte stemmerum og i adskilte lokaler. Det skulle endvidere ved tydelig skiltning markeres, hvilke lokaler, valgborde, stemmerum og stemmekasser der vedrørte henholdsvis folkeafstemningen og europaparlamentsvalget.

Dette er tillige meddelt alle kommunalbestyrelser ved Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008. Heri anførtes det dog, at der kunne benyttes fælles stemmerum, hvis anvendelse af særskilte stemmerum ikke var muligt, og det i øvrigt var sikret, at de to valghandlinger blev gennemført særskilt.

I tilfælde, hvor de fysiske forhold således udelukkede, at der kunne benyttes særskilte stemmerum til hver afstemning, ville der således ikke være noget i vejen for, at en vælger fik udleveret begge stemmesedler, inden vælgeren foretog stemmeafgivningen vedrørende begge valghandlinger samtidig i stemmerummet. I så fald skulle kommunalbestyrelsen dog sørge for, at vælgeren ved tydelig skiltning blev behørigt vejledt om den valgte procedure.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Ad 3 og 4:

Københavns Kommune har oplyst, at en forklaring på, at klager ikke blev kontaktet ved udleveringen af stemmesedlen til folkeafstemningen, da klager indfandt sig for anden gang i afstemningslokalet, kan være, at valgbordet til folkeafstemningen var placeret bagerst i lokalet, og at de valgtilforordnede eventuelt troede, at klager havde fået udleveret stemmesedlen til europaparlamentsvalget. Københavns Kommune oplyser endvidere, at det alternativt kan skyldes, at de valgtilforordnede har genkendt klager og derfor vidste, at han allerede havde stemt til europaparlamentsvalget.

For så vidt angår klagen over, at den valgtilforordnede, da vedkommende udleverede stemmesedlen til folkeafstemningen, pegede på feltet for nejstemme, har Københavns Kommune oplyst, at der sandsynligvis må foreligge en misforståelse. Københavns Kommune har endvidere oplyst, at valgstyrene på det pågældende afstemningssted har angivet, at man ikke er bekendt med, at andre vælgere har været af den opfattelse, at en tilforordnet vælger, der har udleveret stemmesedler, har forsøgt at påvirke vælgerne.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 51, stk. 1, jf. § 99, stk. 1, i folketingsvalgloven, at de personer, der forestår afstemningen, ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvorledes vælgeren bør stemme.

Det er ikke udtrykkeligt reguleret i valglovgivningen, om en valgtilforordnet må opfordre en vælger, der står i kø til at få udleveret stemmeseddel til én afstemning til i stedet at gå til et valgbord for en anden afstemning. Der er imidlertid ikke noget til hinder for – og det kan efter omstændighederne være påkrævet – at en valgtilforordnet vejleder en vælger om muligheden for også at afgive stemme til en anden afstemning. Vejledningen skal imidlertid gives i neutral form og med respekt af, at det er vælgerens egen beslutning, om en vælger ønsker at stemme til den ene henholdsvis den anden afstemning eller begge afstemninger.

Samtidig er det valgstyrernes opgave at sikre, at afstemningen foregår i ro og orden, herunder om muligt at søge at undgå lange køer ved valgbordene. Det kunne i tilfælde, hvor der finder to afstemninger sted på samme tidspunkt, f.eks. være ved at oplyse de fremmødte vælgere om, at de, såfremt de måtte ønske at afgive stemme til begge afstemninger, kan vælge at gå til valgbordet for den anden afstemning først.

Indenrigs- og Socialministeriet har ved brev af 18. maj 2009 til kommunalbestyrelserne desuden henledt opmærksomheden på, at folkeafstemningen den 7. juni 2009 vedrører et forslag til ændring af tronfølgeoven, der har grundlovsrang. Til vedtagelse af forslaget kræves derfor, at et flertal af de vælgere, der deltager i afstemningen, stemmer for forslaget, og at dette flertal udgør mindst 40 pct. af de stemmeberettigede. Under henvisning hertil og til, at der er to valghandlinger samme dag, var det derfor efter Indenrigs- og Socialministeriets opfattelse hensigtsmæssigt at sikre, at vælgerne var opmærksomme på begge afstemninger.

Efter ministeriets opfattelse ville det derfor – som anført i brevet af 18. maj 2009 – være hensigtsmæssigt, i det omfang det var muligt, at kommunerne ved skiltning på afstemningsstederne vedrørende europaparlamentsvalget samtidig gjorde vælgerne opmærksom på, at der også afholdtes folkeafstemning om ændring af tronfølgeoven.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Ad 5:

Københavns Kommune har oplyst, at valgstyrene på det pågældende afstemningssted har bekræftet, at der var opstillet en stol ved stemmekasserne i hver ende af lokalet, samt at stolene var placeret længst muligt fra stemmerummene.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 48, stk. 1, jf. § 99, stk. 1, i lov om valg til folketinget, og § 25, stk. 1, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at stemmeafgivningen sker i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede.

Stemmeafgivningen skal ske på betryggende måde, og således at ingen får lejlighed til at gøre sig bekendt med, hvorledes vælgeren har stemt.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Ad 6:

Københavns Kommune har oplyst, at stemmekasserne var placeret uden for stemmerummene med stemmekasserne til europaparlamentsvalget på den ene side af udgangen og stemmekasserne til folkeafstemningen på den anden side. Det anføres endvidere, at der ved stemmekasserne var opsat skilte, hvor det tydeligt var indikeret, hvilke stemmekasser der hørte til europaparlamentsvalget, og hvilke der hørte til folkeafstemningen. Københavns Kommune har herudover oplyst, at der dagen igennem befandt sig en eller to valgtilfornede ved stemmekasserne for at sikre, at stemmesedlerne kom i rette stemmekasse.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at kommunalbestyrelsen, som angivet under Ad 2, i tilfælde, hvor de fysiske forhold udelukkede, at afstemningerne kunne foregå i adskilte lokaler, eller at der kunne benyttes særskilte stemmerum til hver afstemning, skulle sørge for, at vælgeren ved tydelig skiltning blev behørigt vejledt om den valgte procedure.

Ministeriet har endvidere i sine vejledninger om afholdelse af folkeafstemning og europaparlamentsvalget den 7. juni 2009, kapitel 7, og i brev af 27. november 2008 henstillet, at der, i tilfælde af at afstemningerne blev afholdt sammen, blev holdt øje med, at vælgerne nedlagde deres stemmesedler i de korrekte stemmekasser. Dette skulle ske ved skiltning og udformning af stemmekasserne og ved, at det over for de valgtilfornede blev indskærpet, at var vigtigt, at de holdt nøje med, at vælgerne nedlagde deres stemmesedler i de korrekte stemmekasser. Dette følger af almindelige valgretlige grundsætninger.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Ad 7:

Københavns Kommune har oplyst, at valgstyrrerne på det pågældende afstemningssted har angivet, at det ikke er korrekt, at der ikke var opsat opslag over kandidaterne til europaparlamentsvalget og vejledning om folkeafstemningen om ændring af tronfølgeoven i afstemningslokalet.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 99, stk. 2, i lov om valg til Folketinget, at der ved opslag i stemmerummet skal gives vælgeren vejledning om, at vælgere, der stemmer for henholdsvis imod loven, sætter kryds ved ordet »Ja« henholdsvis »Nej« på stemmesedlen. Endvidere følger det af § 17, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven og § 45, stk. 3, i folketingsvalgloven, jf. § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at der i stemmelokalerne skal være opslag, der angiver samtlige partier og kandidaters navne i den rækkefølge, hvori de er anført på stemmesedlen.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger

Udvalget har drøftet alle 7 klagepunkter. Udtalelserne fra Københavns Kommune og Indenrigs- og Socialministeriet giver ikke udvalget anledning til bemærkninger.

9) Kirsten Petersen, Odense C, har klaget over, at en tilforordnet vælger på afstemningsstedet VUC Fyn, Odense, ved indlevering af Kirsten Petersens valgkort til europaparlamentsvalget påførte et nummer (det samme) øverst på både valgkort og den stemmeseddel, som efterfølgende blev udleveret til Kirsten Petersen.

Det fremgår bl.a. af Kirsten Petersens e-post, at den tilforordnede på Kirsten Petersens spørgsmål om baggrunden for nummereringen har oplyst, at nummereringen skete af hensyn til udregningen af stemmeprocenten. Kirsten Petersen afgav herefter sin stemme på den mærkede stemmeseddel.

Endelig har Kirsten Petersen anmodet om at få oplyst, hvorvidt de stemmer, der er afgivet på mærkede stemmesedler, er gyldigt afgivne stemmer.

Odense Kommune har oplyst, at den omtalte hændelse foregik på valgsted nr. 211 (VUC Fyn, Jernbanegade) i Odenses 2. kreds. Baggrunden for hændelsen er ifølge Odense Kommune, at enkelte tilforordnede – som i valgsammenhæng var relativt uerfarne – havde misforstået den instruktion, som valgstyresekretæren på det pågældende valgsted havde givet om morgenen inden valgstedets åbning.

Odense Kommune har endvidere oplyst, at det i tidsrummet umiddelbart efter valgstedets åbning i perioden fra kl. 09.00-09.30 blev opdaget, at der ved et bord blev noteret løbenummer på selve stemmesedlerne – og ikke kun på valgkort og valgliste. Dette blev straks standset, da det blev opdaget. Antallet af stemmesedler, der fejlagtigt blev påført løbenummer, er ifølge Odense Kommune ca. 100.

Det fremgår endelig af kommunens redegørelse, at stemmesedlerne er indgået i optællingen som gyldige stemmesedler ud fra en vurdering af, at det ikke er de pågældende vælgere, der har givet stemmesedlerne særpræg/mærke, men at det skete derimod kan karakteriseres som en administrativ fejl fra de tilforordnedes side. Det har således ifølge Odense Kommune været vurderingen, at påskrift af løbenummer på stemmesedlen ikke burde komme de pågældende vælgere til skade, og at de afgivne stemmer således ikke af den grund var ugyldige.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 25, stk. 1, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009), at afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009) med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne.

For så vidt angår fremgangsmåden ved aflevering af valgkort, følger det af § 47, stk. 1, 2. pkt., i lov om valg til Folketinget, at vælgeren inden stemmeafgivningen skal aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren, jf. lovens § 47, stk. 1, sidste pkt.

Som anført i ministeriets vejledning nr. 30 af 6. april 2009 om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 7. juni 2009, afsnit 7.2, er bestemmelsen ikke til hinder for, at afmærkning på valglisten kan ske ved afkrydsning af den rubrik, hvor vælgerens navn står anført på valglisten. Der er endvidere ikke noget i vejen for, at der ivalglisten af praktiske årsager sættes nummer ud for vælgerne, efterhånden som de møder op for at stemme på valgdagen, og at samme nummer påføres den pågældende vælgers valgkort.

Det er imidlertid ikke i overensstemmelse med valglovgivningen, herunder de valgtrelige grundsætninger om neutralitet og respekt for stemmehemmeligheden, at afmærke stemmesedlerne, forinden de udleveres til vælgerne til brug ved stemmeafgivningen. I henhold til § 16 i bekendtgørelse nr. 653 af 19. juni 2007 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til europaparlamentsvalg er en stemmeseddel, hvorpå der er tegnet, eller som er påført påskrift af nogen art, herunder et kandidatnavn eller andet navn, eller som er påført påklæbning af nogen art, endvidere ugyldig, jf. dog nedenfor. Når afmærkningen som i dette tilfælde sker ved fortløbende nummerering, hvor samme nummer påføres valgkort og stemmeseddel, og der derved skabes en forbindelse mellem vælgeren og den af vedkommende benyttede stemmeseddel, er der endvidere risiko for, at der kan ske brud på stemmehemmeligheden.

Angående Kirsten Petersens forespørgsel om, hvorvidt nummerering af stemmesedler kan bevirke disses ugyldighed, skal ministeriet bemærke, at henset til, at ovennævnte regler i bekendtgørelsen om en stemmeseddels ugyldighed på grund af særpræg er rettet mod den situation, hvor vælgeren påfører stemmesedlen et særpræg i form af påskrift el.lign., og at påføringen af den fortløbende nummerering er sket uden vælgerens medvirken hertil, findes de omhandlede stemmesedler ikke at være omfattet af ugyldighedsgrunden i bekendtgørelsens § 16. Stemmesedlerne vil efter ministeriets opfattelse derfor skulle anses for gyldige, hvilket de efter det oplyste fra Odense Kommune også er blevet.

Udvalget finder det stærkt beklageligt, at der er påført stemmesedlen et særpræg, der vil kunne gøre det muligt at kontrollere, hvorledes de pågældende vælgere har stemt. Udvalget finder på baggrund af det af Odense Kommune og Indenrigs- og Socialministeriet anførte, at det kan tages til efterretning, at de pågældende stemmer er talt med ved den endelige opgørelse.

10) Casper Udemark, København K, klager over, at det ikke af stemmesedlen til europaparlamentsvalget den 7. juni 2009 fremgik, at Liberal Alliance havde anmeldt partiliste. Indenrigs- og Socialministeriet bemærker at klagen er modtaget efter klagefristens udløb, idet klager over europaparlamentsvalg skal være indenrigs- og socialministeren i hænde senest ugedagen efter afstemningen, jf. § 38 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009).

Det fremgår af Casper Udemarks e-post, at han finder det misvisende, at der på stemmesedlen til europaparlamentsvalget ved Liberal Alliances kandidater ikke tillige var anført et nummer, og at Liberal Alliances første kandidat på stemmesedlen ikke var angivet med en »fed« skrift, der fremhævede pågældende kandidats navn. Det fremgår videre af Casper Udemarks e-post, at han på den baggrund finder, at vælgerne ikke har haft mulighed for at orientere sig om de forskellige opstillingsformer, herunder at Liberal Alliance havde anmeldt partiliste, og derved tage højde for dette i forbindelse med stemmeafgivningen.

Ministeriet oplyser, at det følger af § 19, stk. 4, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at kandidaterne skal anføres på kandidatlisten i den rækkefølge, hvori de ønskes anført på stemmesedlen. Kandidatlisten skal indeholde oplysning om, hvorvidt kandidaterne er opstillet i en bestemt rækkefølge (partiliste), eller om de er opstillet sideordnet.

Det følger endvidere af § 24, stk. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at indenrigs- og socialministeren fastsætter nærmere regler om stemmesedlernes tilvejebringelse, indhold og udformning.

De nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning fremgår af bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved europaparlamentsvalg (bekendtgørelse nr. 263 af 31. marts 2009). Det følger af bekendtgørelsens § 3, at stemmesedlerne skal indeholde et særskilt felt for hvert parti, der har indleveret en gyldig kandidatliste til valget. Feltet for de enkelte partier (kandidatlistes) anbringes under hinanden i alfabetisk rækkefølge efter partiernes bogstavbetegnelse.

Øverst i hvert felt anføres med fede typer partiets bogstavbetegnelse efterfulgt af et punktum. Bogstavbetegnelsen skal anbringes umiddelbart inden for stemmesedlens venstre kant. Til højre for bogstavbetegnelsen anføres partiets navn ligeledes med fede typer. Der skal mellem partinavnet og stemmesedlens højre kant være rigelig plads til at sætte et kryds, jf. bekendtgørelsens § 4.

Det følger videre af bekendtgørelsens § 5, at der under bogstavbetegnelsen og partinavnet, jf. § 4, anføres adskilt ved en halvfed, vandret streg navnene på de kandidater, der er opført på partiets kandidatliste. Navnene anføres med almindelige typer og adskilles fra hinanden med tynde, vandrette streger. Kandidaternes navne anføres i den rækkefølge, hvori de er anført på kandidatlisten, jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 2.

Endelig følger af det af bekendtgørelsens § 10, at ud over det, der er nævnt i de foregående paragraffer, må intet ord eller bogstav og intet navn, tal eller tegn være påført nogen stemmeseddel ved tryk eller ved skrift eller på anden måde.

Ved europaparlamentsvalget den 7. juni 2009 har Indenrigs- og Socialministeriet som ved europaparlamentsvalget den 13. juni 2004 til valgbestyrelserne fremsendt en cd-rom med en pdf-fil og en eps-fil med stemmesedlen og med det opslag, der skal være i stemmelokalerne, til brug for valgbestyrelsernes fremstilling af stemmesedler og opslag.

Reglerne for anførelse af kandidater på stemmesedlerne til brug ved europaparlamentsvalg er således ens for kandidatlistes, som anvender sideordnet opstilling og partilisteopstilling. Hvad enten kandidatli-

sten anvender sideordnet opstilling eller partilisteopstilling, skal kandidaterne anføres på stemmesedlen i den rækkefølge, som er anført på kandidatlisten. Der stilles ikke ved europaparlamentsvalg krav om, at der i tilfælde af partilisteopstilling foran kandidaternes navne sættes et nummer, der angiver denne rækkefølge.

Udvalget har ikke behandlet klagen, da den er indsendt for efter klagefristens udløb. Udvalget tilføjer, at det er orienteret om ministeriets bemærkninger.

11) Ejler Pedersen, Glücksburg, Tyskland, klager over, at han, da han mødte op for at afgive stemme til europaparlamentsvalget i Aabenraa Kommune, afstemningssted Bov Kro, blev afvist, hvorfor han ønsker, at stemmer afgivet på det pågældende valgsted erklæres ugyldige.

Ministeriet bemærker, at klagen er modtaget efter klagefristens udløb, idet klager over europaparlamentsvalg skal være indenrigs- og socialministeren i hænde senest ugedagen efter afstemningen, jf. § 38 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009).

Aabenraa Kommune har i anledning af klagen oplyst, at det fremgår af valgbogen fra afstemningsområdet 02 Bov (afstemningssted: Bov Kro), at en vælger bosiddende i Tyskland blev afvist, da vedkommende ikke var optaget på valglisten. Forinden vedkommende blev afvist, kontaktede formanden for valgstyrrerne folkeregisteret/borgerservicecenteret. Endvidere anfører Aabenraa Kommune, at folkeregisteret/borgerservicecenteret har oplyst, at Ejler Pedersen ifølge udskrift fra CPR er udrejst fra Varde Kommune den 14. marts 2006 til Tyskland. Det oplyses desuden, at Ejler Pedersen ikke har søgt om optagelse på valglisten i henhold til reglerne herom. Afslutningsvis angiver Aabenraa Kommune, at det ikke har været muligt for kommunen at afklare, om Ejler Pedersen forinden har søgt om information om muligheden for at afgive stemme ved europaparlamentsvalget i Danmark, og om der i den forbindelse er givet fejlagtig information.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 2, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009), at enhver, der på valgdagen har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i EU, har valgret til Europa-Parlamentet, medmindre vedkommende er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne.

Efter europaparlamentsvalglovens § 4 kan ingen udøve valgret uden at være optaget på valglisten. Personer, der har valgret efter lovens § 3, stk. 1, nr. 2, optages efter anmodning på en særlig valgliste i Københavns Kommune. Vedkommende skal slettes af valglisten, såfremt Indenrigs- og Socialministeriet modtager underretning om, at den pågældende er optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i en af de øvrige medlemsstater i EU, jf. europaparlamentsvalglovens § 14, stk. 3 og 4. Ansøgning skal ske på et særligt ansøgningskema til Københavns Kommune, og ansøgningen skal være modtaget af Københavns Kommune senest mandag den 4. maj 2009, jf. nærmere §§ 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 1095 af 18. november 2008 om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalget den 7. juni 2009 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.

Udtalelsen fra Aabenraa Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget har ikke behandlet klagen, da den er indsendt efter klagefristens udløb. Udvalget tilføjer, at det er orienteret om ministeriets bemærkninger.

Indenrigs- og Socialministeriets beregninger og opgørelser

De af Indenrigs- og Socialministeriet foretagne beregninger og opgørelser har ikke givet udvalget anledning til særlige bemærkninger.

Der blev ved valget afgivet i alt 2.415.568 stemmer mod 1.921.541 i 2004 og 2.023.306 i 1999. Stemmeprocenten var 59,5 mod 47,9 i 2004 og 50,5 i 1999.

Navnene på de kandidater, der har opnået valg fremgår af bilag 1. Der har ikke over for udvalget været rejst tvivl om de pågældendes valgbarhed.

Navnene på de kandidater, der ikke opnåede valg, fremgår af bilag 2.

Udvalgets konklusion og indstilling

I det foregående har udvalget fremdraget en række enkeltspørgsmål og en række fejl og mangler.

Udvalget finder dog anledning til at udtale, at ingen har været af en sådan karakter, at de må antages at have kunnet influere på valgets gyldighed eller dets resultat.

Udvalget er herefter enigt om at afgive følgende:

Indstilling

Folketinget godkender det den 7. juni 2009 afholdte valg af 13 medlemmer til Europa-Parlamentet, de af Indenrigs- og Socialministeriet foretagne beregninger og opgørelser af dette valg og de i bilag I nævnte kandidater som valgte.

Karsten Nonbo (V) Peter Juul Jensen (V) nfm. Per Bisgaard (V) Hans Christian Thoning (V)
Anne-Mette Winther Christiansen (V) Søren Espersen (DF) Peter Skaarup (DF)
Per Ørum Jørgensen (KF) Vivi Kier (KF) Karen J. Klint (S) fmd. Henrik Dam Kristensen (S)
Klaus Hækkerup (S) Niels Christian Nielsen (S) Anne Baastrup (SF) Pernille Frahm (SF)
Niels Helveg Petersen (RV) Frank Aaen (EL)

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	2
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne	2
Enhedslisten (EL)	4	(UFG)	

Valgte kandidater

a. **Socialdemokratiet**

- 1 Dan Jørgensen, cand.scient.pol., Århus N
- 2 Britta Thomsen, konsulent, København K
- 3 Christel Schaldemose, sekretariatsleder, Frederiksberg
- 4 Ole Christensen, LO-konsulent, Brovst

C. **Det Konservative Folkeparti**

- 1 Bendt Bendtsen, fhv. minister, MF, Odense N

F. **SF – Socialistisk Folkeparti**

- 1 Margrete Auken, sognepræst, Valby
- 2 Emilie Turunen, studerende, København NV

N. **Folkebevægelsen mod EU**

- 1 Søren Søndergaard, fagleder, fhv. MF, Søborg

O. **Dansk Folkeparti**

- 1 Morten Messerschmidt, MF, Randers C
- 2 Anna Rosbach Andersen, politisk rådgiver, medlem af regionsrådet Hovedstaden, Hundested

V. **Venstre, Danmarks Liberale Parti**

- 1 Jens Rohde, fhv. MF, adm. direktør, Viborg
- 2 Morten Løkkegaard, journalist, kommunikationsrådgiver, Charlottenlund
- 3 Anne E. Jensen, cand.polit., Kalundborg

Stedfortræderliste**A. Socialdemokratiet**

- 1 Claus Larsen-Jensen, direktør, fhv. MF, København S
- 2 Hüseyin Arac, tolk, fhv. MF, Århus V
- 3 Malou Lunderød, stud.scient.pol., Frederiksværk
- 4 Henning A. Jensen, lektor, cand.merc., Rønne
- 5 Mikkel Schøler, stud.scient.pol., Odense M
- 6 Einer Lydich, studielektor, Kastrup

C. Det Konservative Folkeparti

- 1 Tove Videbæk, regionsrådsmedlem, Brande
- 2 Mette Abildgaard, studerende, København N
- 3 Christian Wedell-Neergaard, godsejer, Borup
- 4 Pernille Høxbro, advokat, Frederiksberg
- 5 Julie Broe, læge, Odense C
- 6 Peter Norsk, professor, Nivå
- 7 Jan Kørpe Christensen, erhvervsskolelærer, Aabenraa
- 8 Thomas Krarup, controller/økonomikonsulent, Aalborg
- 9 Karsten Skawbo-Jensen, patientformand, Frederiksberg C
- 10 Ole Brøkner, direktør, Sorring
- 11 Michael Christensen, chefkonsulent, Frederiksberg C

F. SF – Socialistisk Folkeparti

- 1 Fathi El-Abed, rådgiver/konsulent, Frederiksberg C
- 2 Meta Fuglsang, advokat, MF, Vordingborg
- 3 Christine Sidenius, politisk rådgiver, Bruxelles
- 4 Marwan Zobi, –, Kolding
- 5 Karen Touborg, miljøingeniør, Hobro
- 6 Sidsel Homann, HR-konsulent, Århus C
- 7 Ole Riisgaard, controller, København N
- 8 Hans Okholm, skovløber, Silkeborg
- 9 Sanne Schroll, økonom, Odense NV
- 10 Michael Pinkowsky Tersbøl, faglig udviklingschef, Hinnerup
- 11 Einar Olsen, efterskolelærer, Vojens

N. Folkebevægelsen mod EU

- 1 Ditte Staun, udviklingskonsulent, Skive
- 2 Rina Ronja Kari, studerende, København NV
- 3 Christian Juhl, specialarbejder, Silkeborg
- 4 Karina Rohr Sørensen, socialrådgiver, København NV
- 5 Mette Langdal, lærer, Vojens
- 6 Ole Nors Nielsen, specialarbejder, Aalborg
- 7 Mehmet Aksoy, lærer, Hvidovre
- 8 Hans Henrik Larsen, controller, Hørsholm
- 9 Jørgen Grøn, ingeniør, Aars
- 10 Thorkil Sohn, konsulent, Ulfborg

- 11 Jaleh Tavakoli, studerende, København NV
- 12 Ebba Bigler, pensioneret lærer, Faxe Ladeplads
- 13 Johanne Langdal Kristiansen, studerende, København K
- 14 Sven Skovmand, forfatter, fhv. MF, Ørum Djurs
- 15 Søren Kolstrup, lektor, Maribo
- 16 Keld Hvalsø Nedergaard, daglig leder, Brabrand
- 17 Kirsten Annette Christensen, områdeformand LFS, København S
- 18 Helge Rørtoft-Madsen, pastor emer., Præstø
- 19 Povl Kristensen, lagerkoordinator, Christiansfeld

O. Dansk Folkeparti

- 1 Rikke Karlsson, lærer, Støvring
- 2 Kenneth Kristensen Berth, specialkonsulent, Vallensbæk
- 3 Jeppe Jakobsen, officersaspirant, Kalundborg
- 4 Dennis Flydtkjær, MF, direktør, Herning
- 5 Jette Plesner Dali, lægesekretær, Frederiksberg
- 6 Aia Fog, faglig konsulent, København Ø
- 7 Bente Kronborg Holst Flensted, kontorassistent, Videbæk
- 8 Henrik Ræder Clausen, skribent, Brabrand

V. Venstre, Danmarks Liberale Parti

- 1 Charlotte Antonsen, fhv. MF, cand.polit., Holte
- 2 Bent Claudi Lassen, bestyrelsesformand, gårdejer, Asperup
- 3 Poul Dahl, oberstløjtnant, forfatter, Kjellerup
- 4 Louise Feilberg, jurist, Hellerup
- 5 Hans Jørgen Dalum, direktør, Vodskov
- 6 Hanne Severinsen, fhv. MF, lektor, Skjern
- 7 Ole B. Sørensen, proceskonsulent, Gedsted
- 8 Kasper Elbjørn, pressechef, København S
- 9 Poul F. Hansen, journalist, Faxe Ladeplads
- 10 Jens-Kristian Lütken, højskolelærer, Valby
- 11 Jan Winther, studerende, Odense SØ